

Redactor: Preot Lupu George-Alexandru

Tradus după originalul

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VASILIOS PAPADAKIS, arhimandrit

Tâlcuire la Dumnezeiasca Liturghie / arhimandrit Vasilios

Papadaki ; trad.: preot Victor Manolache. - Galați : Egumenița, 2012

ISBN 978-606-550-105-8

I. Manolache, Victor (trad.)

264

Arhimandrit Vasilios Papadaki

Tâlcuire la Dumnezeiasca Liturghie

Traducere: Preot Victor Manolache

EDITURA EGUMENIȚA
2012

Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilie la Sfântul Paște*, P.G. 46.
Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilie rostită în biserica Sfintei Irina*, P.G. 63.

Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul 26*.

Sfântul Iustin Filosoful, I, *Apologia către Antonin*.

Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântări ascetice*.

Sfântul Isidor Pelusiotul, *Epistole*, P.G. 78.

Sfântul Maxim Mărturisorul, *Epistola 30*, P.G. 91.

Sfântul Maxim Mărturisorul, *Mistagogia*, P.G. 91.

Sfântul Nicodim Aghioritul, *Despre împărtășirea dumnezeiască permanentă*.

Sfântul Nicodim Aghioritul, *Pidalion*.

Sfântul Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, P.G. 150.

Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imnul 15*.

Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Despre Sfânta Liturghie*, P.G. 155.

Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Răspunsuri la întrebări 29*, P.G. 155.

Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Tâlcuire despre lăcașul dumnezeiesc*, P.G. 155.

Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Tâlcuiri la Simbolul Credinței*, P.G. 155.

Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola 207*, P.G. 32.

Teodor al Andidelor, *Înainte-vedere despre lucrurile care se petrec în timpul Dumnezeieștii Liturghii*, P.G. 140.

CUPRINS

Prolog..... 5

Capitolul întâi

Ce este exact Dumnezeiasca Liturghie?..... 9

Dumnezeiasca Liturghie este jertfa omului adusă lui Dumnezeu și întoarcerea jertfei de către Dumnezeu omului 9

Slujirea față de Dumnezeu..... 11

Sfânta Liturghie este forma cea mai înaltă de slujire a omului față de Dumnezeu 13

Întruparea credinciosului în Hristos prin Dumnezeiasca Euharistie.. 17

Dumnezeiasca Liturghie este o reprezentare a Iconomiei dumnezeiești 20

Cauza existenței simbolismelor în Dumnezeiasca Liturghie 23

Sensul, evoluția și împărțirea Dumnezeieștii Liturghii..... 27

Capitolul al doilea

Rânduiala Sfintei Proscomidii

Rânduiala închinării 31

Îmbrăcarea slujitorului 35

Prescura și vinul liturgic 47

Sfânta Proscomidie simbolizează Nașterea lui Hristos și primirea lui la Templu de către Sfântul Simeon, purtătorul de Dumnezeu 53

Pregătirea Agnețului și a Sfântului Potir..... 57

Pomenirile 61

Pomenirea Născătoarei de Dumnezeu, a sfinților îngeri și a sfinților. 63

Născătoarea de Dumnezeu, îngerii și sfinții primesc slavă mai mare de la Dumnezeu în timpul Dumnezeieștii Liturghii..... 68

Pomenirea credincioșilor 72

Mădularele adormite ale Bisericii participă la

Dumnezeiasca Euharistie..... 77

Acoperirea și tămâierea Cinstitelor Daruri 81

Capitolul al treilea

Dumnezeiasca Liturghie - Liturghia catehumenilor	85
Începutul Dumnezeieștii Liturghii	85
Ectenia mare.....	89
Încredințarea vieții noastre lui Dumnezeu.....	96
Rugăciunile în taină și Ecfonisele Antifoanelor.....	99
Antifoanele.....	104
Vohodul Mic	108
Cântarea întreit sfântă	112
Citirea Apostolului și a Evangheliei.....	117
Ectenia cererii stăruitoare și cererile pentru catehumeni.....	122

Capitolul al patrulea

Dumnezeiasca Liturghie - Liturghia credincioșilor	
Rugăciunile pentru credincioși	127
Imnul heruvimic.....	129
Rugăciunea Imnului heruvimic	132
Vohodul Mare.....	134
Cererile	138
Simbolul credinței (Crezul)	140
Pregătirea Sfintei Anaforale.....	144
Începutul Anaforalei sfinte	146
Cântarea de biruință.....	149
Cuvintele de instituire a Tainei și aducerea Darurilor noastre	153
Prefacerea Cinstitelor Daruri.....	157
Pomenirile	161
Pregătirea pentru Dumnezeiasca Împărtășanie	167
Sfânta Împărtășanie	171
Sfârșitul Dumnezeieștii Liturghii	175
Izvoare	181

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.
tel./fax: 0236-326.730
e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro

Cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Evghenie al Mitropoliei de Rethimom și Avlopotamos edităm prezenta Tâlcuire despre Dumnezeiasca Liturghie, spre folosul sufletesc al creștinilor noștri ortodocși.

Cu acest prilej mulțumim fierbinte Înalt Preasfințitului pentru încrederea și iubirea cu care ne înconjoară mereu. Simt nevoia să dedic lucrarea aceasta mamei mele după trup, Aspasia, care de la vârsta copilăriei m-a inițiat în tainele negrăite ale Jertfei Euharistice.

Prolog

Prin noțiunea de Biserică Ortodoxă înțelegem totalitatea oamenilor (fără delimitări locale sau temporale) care cred în chip drept în Dumnezeuul treimic și sunt legați între ei prin Hristos, alcătuind un trup organic¹. Capul trupului este Însuși Hristos (Coloseni 1, 18), iar măduarele trupului sunt creștinii ortodocși (Romani 5, 12) și puterile îngerești.²

Înlăuntrul comunității divino-umane a Bisericii Ortodoxe se săvârșesc cele șapte Sfinte Taine: Dumnezeiasca Euharistie, Botezul, Mirungerea, Preoția, Spovedania, Nunta și Maslul. Tainele sunt acte liturgice prin care, într-un mod de nepătruns și tainic, oamenii se unesc neexistențial cu Dumnezeu și primesc darurile Sfântului Duh și iertarea păcatelor lor.

Centrul vieții Bisericii noastre îl constituie Taina Dumnezeieștii Euharistii. Taina aceasta se săvârșește în timpul Sfintei Liturghii, care se oficiază în fiecare zi, însă în principal în ziua de duminică. În cadrul Dumnezeieștii Liturghii, credincioșii se unesc cu Hristos, împărtășindu-se cu Trupul și Sângele Lui.

¹ Sfântul Isidor Pelusiotul, *Epistole*, cartea a 2-a, P.G. 78, 685A, Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Tâlcuiri la Simbolul Credinței*, P.G. 155, 796 D.

² Sfântul Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, cap. 20, P.G. 150, 412D.

Din nefericire, însă, în zilele noastre oamenii nu arată evlavie convenită față de Taina Dumnezeieștii Euharistii, nici nu participă la aceasta pe cât ar trebui. Unul dintre motivele principale pentru care se întâmplă aceasta este în primul rând ignoranța față de valoarea și scopul Tainei, ca și față de lucrarea care se săvârșește în timpul desfășurării ei. Este cu neputință ca oamenii să creadă că în timpul Dumnezeieștii Liturghii au posibilitatea să primească în trupul lor pe Însuși Dumnezeu, să se unească în chip real cu Hristos, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Lui, și fac aceasta de puține ori, sau chiar o singură dată pe an. Cel care are însă cunoașterea corectă a Tainei Dumnezeieștii Euharistii va lua parte pe cât îi va sta în putere, tot mai des, la această taină mântuitoare de suflet.

Un motiv în plus pentru care oamenii, și îndeosebi tinerii, nu participă regulat la Dumnezeiasca Liturghie este faptul că limba care se folosește în timpul săvârșirii ei este greu de înțeles pentru publicul larg. Noi credem însă nezdruccinat că, dacă ne străduim să cercetăm și să adâncim chiar și puțin sensul Dumnezeieștii Liturghii, nici simbolismele, nici cuvintele ei nu vor fi greu de înțeles pentru noi. De altfel, considerăm că într-o epocă prin excepție a cercetării și a căutării, este illogic să pretextăm că nu putem să înțelegem Dumnezeiasca Liturghie, care durează aproximativ doar o oră și jumătate.

Prin tâlcuirea pe care vom încerca s-o facem asupra Dumnezeieștii Liturghii, cu puterile noastre sărace, având întotdeauna ca îndrumător învățătura

Sfinților Părinți, dorim ca acești credincioși ai noștri să înțeleagă însemnătatea, valoarea și folosul ei. De asemenea să priceapă sensul, cuvintele și diferitele ei simbolisme. Astfel, cunoscând bogăția duhovnicească impresionantă a Dumnezeieștii Liturghii, vor participa cât mai des cu putință, dar și cu evlavie și dorință sporită la săvârșirea acesteia.

Capitolul întâi

**Ce este exact Dumnezeiasca Liturghie?
Dumnezeiasca Liturghie este jertfa omului
adusă lui Dumnezeu și întoarcerea jertfei de
către Dumnezeu omului**

Ce este oare Dumnezeiasca Liturghie? Conform celui mai bun tâlcuitor al ei, probabil Sfântul Nicolae Cabasila (secolul al 14-lea), Dumnezeiasca Liturghie este o lucrare concretă cu un scop precis. Așadar, lucrarea acestei sfinte rânduieli este: „Prefacerea darurilor de pâine și vin în Dumnezeiescul Trup și Sânge!” Scopul ei este ca: „Primind Aceste Daruri, să-i sfințească pe credincioși prin iertarea păcatelor și prin moștenirea Împărăției cerurilor”³. Adică scopul Dumnezeieștii Liturghii este sfințirea credincioșilor care, împărțându-se cu Trupul și Sângele lui Hristos, vor primi iertarea păcatelor lor și vor moșteni Împărăția cerurilor și harismele dumnezeiești⁴.

³ *Ibidem*, cap. 1, P.G. 150, 368D-369A.

⁴ Harismă = (gr. *haris* = har) dar deosebit de la Dumnezeu. Harismele sunt date prin Duhul Sfânt atât Bisericii, cât și unor oameni cu viață deosebită, închinată lui Dumnezeu. Sfinții Apostoli, spre exemplu, au primit de la Hristos, prin Duhul Sfânt, harul de a face minuni și de a sfinți diaconi și preoți, și tot ei au transmis preoților și episcopilor această harismă sau putere sfințitoare. *Harismatic* este și harul sfințitor al Sfințelor Taine, al slujbelor bisericești, cât și toți cei care fac parte din cler, ei fiind numiți *harismatici*, adică „purtători de har”. (n. ed.)

Întocmai este și părerea Sfântului Simeon al Tesalonicului (secolul al 15-lea): „Dumnezeiasca Liturghie este rânduiala în care darurile se prefac în Preasfântul Trup și Sânge al lui Hristos, care se dau tuturor credincioșilor spre împărtășire”. Sfântul Simeon adaugă în mod simplu că la Sfânta Liturghie toți credincioșii ar trebui să primească în mod regulat Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Mai pe înțelesul nostru, Dumnezeiasca Liturghie înseamnă două lucruri: ofranda omului adusă lui Dumnezeu și întoarcerea acestei ofrande de către Dumnezeu omului. Este un dar și un răspuns la acest dar.

Într-adevăr, în timpul Dumnezeieștii Liturghii, noi, oamenii, îi slujim Dumnezeului nostru oferindu-ne Lui, aceasta fiind forma cea mai înaltă de adorație. Aducem darurile noastre, pâinea și vinul, care constituie elementele cele mai însemnate ale vieții noastre, care se prelucrează cu trudă și osteneală și care simbolizează afierosirea⁵ ființei noastre în întregime lui Dumnezeu. Darurile acestea se vor preface în timpul Sfintei Liturghii în Trupul și Sângele lui Hristos. Adică oferim lui Dumnezeu tocmai această jertfă pe cruce a Domnului nostru Iisus Hristos.

Dumnezeu, pe de altă parte, ne oferă în schimb darurile Sale despre care vorbește Sfântul Nicolae Cabasila, lucrul cel mai însemnat: împărtășirea cu Trupul și Sângele Fiului Său. Așadar, Dumnezeiasca

⁵ Afierosire = (gr. *afierono*, *afierosa* = a consacra, a dedica, de la gr. *ie-ros* = sacru) a dăruii, a dedica, a închina ceva lui Dumnezeu. (n. ed.)

Liturghie este cea mai însemnată lucrare latreutico-eceziologică⁶ prin care omul primește Trupul și Sângele lui Hristos, și se unește cu El în chip real, existențial. În continuare vom cerceta mai pe larg aceste două aspecte.

Slujirea față de Dumnezeu

Una dintre însușirile „chipului lui Dumnezeu” din om (*Facerea* 1, 26), adică dintre acele daruri de la Dumnezeu care îl deosebesc pe om de animale și de celelalte zidiri, este dragostea și dorința omului de a ajunge la Dumnezeu pe care omul o are sădită înăuntrul lui⁷. O putere lăuntrică îl îmboldește pe om să-L caute pe Dumnezeu și să-I ofere iubirea și respectul cuvenit. Deci, prin noțiunea de adorare a lui Dumnezeu înțelegem dăruirea din inimă și comuniunea omului cu Dumnezeu, ca și manifestarea iubirii datorate în general, a ascultării și evlaviei față de Acesta, dăruirea deplină a puterilor noastre

⁶ Latreutic-eceziologic = Lautreutic (gr. *latreia* = cult, adorație) se referă la cultul de adorare, slujire sau supunere necondiționată față de Dumnezeu. Eceziologic (gr. *ecclisiazō* = a se reuni într-o adunare, a merge la Biserică) este integrarea în Biserică, în special în viața liturgică a Acesteia. Lucrarea latreutic-eceziologică este trăsătura caracteristică a cultului ortodox, al cărui scop este, în primul rând, de a aduce lui Dumnezeu adorare (*latreie*) și mulțumire (*euharistie*) în Biserică (*ecclesia*) în cadrul Sfintei Liturghii. (n. ed.)

⁷ Arhimandrit Gheorghe Capsani, *Îndumnezeirea ca scop al vieții omului*, pag. 13.

duhovnicești, supunerea întregă și desăvârșită a voinței noastre față de poruncile Lui.

Adorarea aceasta a cerut-o oamenilor Însuși Dumnezeu, poruncind prin Legea mozaică: „Să te temi de Domnul Dumnezeuul tău, și numai Lui să-I slujești” (*Deuteronomul* 6, 12). Într-adevăr, adorarea lui Dumnezeu este îndatorirea cea mai înaltă și cea mai sfântă a oricărui om, căci El este Creatorul universului și al oamenilor, Cărmuitorul, Ocrotitorul și Proniatorul⁸ vieții noastre, Cel Care ne dă posibilitatea, după ce ne folosim de harismele „chipului”, să ajungem la „asemănare”, adică să ne unim în mod real cu El și să devenim și noi „dumnezei după har”, în veșnicie.

În Vechiul Testament, adorarea lui Dumnezeu a fost stabilită de Însuși Dumnezeu și se săvârșea prin diferite jertfe, ofrande, arderi de tot și alte moduri asemănătoare. Astăzi, în perioada harului Noului Testament, slujirea față de Dumnezeu se săvârșește în diferite moduri, precum: rugăciunea, cercetarea Scripturilor dumnezeiești, ținerea poruncilor Evangheliei, strădania ținerii vocii lui Dumnezeu printre oameni. Însă modul fundamental prin care ne exprimăm adorarea față de Dumnezeu este participarea la Tainele bisericii și îndeosebi la Dumnezeiasca Euharistie.

⁸ Proniator = Purtător de grijă (de la gr. *pronoia* = providență, prevedere; lat. *providentia*) Se referă la purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de toate creaturile Sale. (n. ed.)

Sfânta Liturghie este forma cea mai înaltă de slujire a omului față de Dumnezeu

Însuși Domnul nostru Iisus Hristos este Cel Care a săvârșit pentru prima dată Taina Dumnezeieștii Euharistii cu puțin înainte de jertfa Lui pe Cruce. Iisus a mărturisit în chip vădit mereu că El Însuși este „pâinea vieții” (*Ioan* 6, 35) și că a coborât din ceruri ca să Se ofere „pentru viața lumii” (*Ioan* 6, 51), adică pentru mântuirea tuturor oamenilor. Într-adevăr, în timpul Cinei celei de Taină, în Joia Mare, „Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt, și, dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, Acesta este Trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat zicând: Beți dintru Acesta toți, că Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (*Matei* 26, 26-28).

Adică în seara Cinei celei de Taină, Domnul nostru S-a jertfit pe Sine în chip tainic, înaintea jertfei Sale pe Cruce. După ce I-a mulțumit lui Dumnezeu-Tatăl pentru darurile făcute neamului omenesc, I-a oferit pâinea și vinul. În continuare, binecuvântând pâinea și vinul, le-a preschimbato în Trupul și Sângele Său și le-a oferit ucenicilor Săi.

Totodată, Mântuitorul Iisus Hristos le-a dat ucenicilor Săi porunca să repete mereu această jertfă tainică: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea” (*Luca* 22,19), pentru că așa cum ne-a spus în alt loc: „Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață în voi [...] Cel ce

mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne întru Mine, și Eu întru el” (Ioan 6, 53, 56).

Este important să amintim faptul că „anamneza”, adică aducerea-aminte pe care o cere Domnul nu se referă atât la atotputernicia, cât la „neputința” Lui. Adică, atunci când le-a spus ucenicilor Săi că: „Acesta este Trupul Meu și Acesta este Sângele Meu”, n-a adăugat: Acesta care a înviat morții, care i-a vindecat pe orbi, care a muștră vânturile sau a hrănit mii de oameni cu puține pâini.”⁹ Dimpotrivă, a zis, cel care se împarte și care se varsă de dragul vostru (Luca 22, 19-20). Din pricina aceasta și Apostolul Pavel când a amintit de cuvintele Domnului: „Acesta să faceți spre pomenirea Mea”, a adăugat: „Căci de câte ori veți mânca Această Pâine și veți bea Acest Pahar, moartea Domnului vestiți până când va veni” (1 Corinteni 11, 26).

Adică dumnezeiescul Pavel ne-a descoperit că Domnul a cerut de la noi să săvârșim pomenirea morții Sale pe cruce, să avem mereu în amintirea noastră Patimile și Jertfa Lui pentru neamul omenesc, și nu atât minunile Lui. Pentru că Patimile Lui au fost mai necesare pentru noi decât minunile. Minunile s-au întâmplat ca să-Și arate dumnezeirea și atotputernicia Lui. Pătirea Lui însă a fost cea lucrare care a pricinuit mântuirea noastră și împăcarea dintre Dumnezeu și om.

Așadar, săvârșim în fiecare zi pomenirea jertfei lui Hristos pentru noi, ca să-I mulțumim pentru binefacerile săvârșite pentru neamul omenesc. Așa
⁹ Sfântul Nicolae Cabasila, *op.cit.*, cap. 7, P.G. 150, 384A.

cum statuile și busturile diferiților eroi au scopul ca, privindu-le în fiecare zi, să ne umplem de admirație pentru persoanele respective, și noi, semenii lor, să nu le uităm binefacerile, la fel și pomenirea Pătirii Domnului nostru în timpul Dumnezeieștii Liturghii are drept scop să ne arătăm recunoscători și să-L preaslăvim în toată vremea pe Domnul nostru.¹⁰ De altfel, din pricina aceasta, Taina s-a numit și Dumnezeiasca Euharistie (mulțumire)¹¹.

Adică, săvârșind taina aceasta, este ca și cum am zice lui Dumnezeu: „Doamne, nu este nimic pe care Tu să nu ni-l fi dăruit! Ne-ai dat, însă, în special Jertfa Unuia-Născut Fiului Tău, Care a luat firea omenească și S-a jertfit ca om pentru mântuirea noastră. Deci noi, neavând să-Ți oferim un alt dar vrednic de măreția Ta, Îți aducem această Jertfă a Fiului Tău, care are o valoare negrăită. Prin aceasta Îți mulțumim pentru toate darurile Tale făcute neamului omenesc și Te rugăm să ierți păcatele noastre și să oferi în schimb harul Tău și mântuirea nouă tuturor, care Îți aducem Jertfa aceasta cu credință și ascultare față de porunca Domnului nostru Iisus Hristos!”

Dumnezeiasca Liturghie constituie, în consecință, actul de slujire cel mai înalt față de Dumnezeu, căci în timpul ei omul aduce lui Dumnezeu, prin taina Dumnezeieștii Euharistii, tocmai această Jertfă de pe cruce a lui Iisus Hristos. Dumnezeiasca Euharistie nu este nimic altceva decât

¹⁰ *Ibidem*, cap. 9, P.G. 150, 385BC.

¹¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Evanghelia după Sfântul Matei*, Omilia 25, cap. 3, P.G. 57, 331.

reprezentarea reală, vie, a Jertfei sângeroase pe cruce a lui Hristos. La Sfânta Liturghie nu se aduce și nu se jertfește oaie, vițel sau alt animal, așa cum se întâmpla în Vechiul Testament, ci Însuși „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29).

Așa cum știm, Jertfa aceasta a lui Hristos, pe care a adus-o ca om, a fost ofranda bineplăcută adusă lui Dumnezeu și Părintelui nostru, capabilă să-L înduplece pe Tatăl și să-L împace cu neamul omenesc care, prin neascultarea lui, se îndepărtase de Acesta. Prin această Jertfă, Hristos L-a adorat într-un mod desăvârșit pe Dumnezeu-Tatăl, pentru că a făcut ascultare de voia Lui „până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Filipeni 2, 8).

Deci, așa cum Hristos L-a adorat prin Jertfa Lui pe Cruce pe Dumnezeul-Tatăl într-o măsură desăvârșită, la fel și noi, când aducem în timpul Dumnezeieștii Liturghii Jertfa de pe cruce a lui Hristos, oferim lui Dumnezeu mărturia bineplăcută a jertfei noastre.

Anumiți oameni evită să participe la Sfânta Liturghie și preferă să se roage singuri în casa lor sau în altă parte. Este însă lesne de înțeles că rugăciunea din timpul Sfintei Liturghii are mult mai multă putere decât cea făcută în altă parte, nu doar pentru că împreună cu noi se roagă mulțimea poporului, ci îndeosebi pentru că aducem darurile cele mari, negrăite, „cele în locul celorlalte” Domnului nostru. În casa noastră oferim probabil puțin untdelemn, tămâie sau lumânare. La Sfânta Liturghie însă aducem pe Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos,

aducem jertfa lui Iisus, Dumnezeu-Omul. De aceea și cererile noastre sunt ascultate mult mai mult în timpul Dumnezeieștii Liturghii de către Dumnezeu, decât simpla rugăciune în casa noastră.

Întruparea credinciosului în Hristos prin Dumnezeiasca Euharistie

Așa cum am spus mai înainte, Dumnezeiasca Liturghie nu este doar ofranda omului față de Dumnezeu, ci în același timp și înapoierea darului din partea lui Dumnezeu către om. Am întărit îndeosebi că Hristos, Arhiereul Cel veșnic, a oferit jertfa vieții Sale, Jertfa Crucii, care are valoare neprețuită și mântuiește în chip „desăvârșit pe cei ce se apropie prin El de Dumnezeu” (Evrei 7, 25).

Așadar, prin lăsarea Tainei Dumnezeieștii Euharistii, care constituie repetarea jertfei nesângeroase de pe cruce, Hristos ne-a asigurat în mod deplin că urmările care decurg din această Jertfă a Lui (îndumnezeirea, iertarea păcatelor, îndreptățirea, mântuirea veșnică, fericirea și slava) sunt accesibile credincioșilor din toate epocile. Adică, luând parte la Taina Dumnezeieștii Euharistii și împărtășindu-ne cu Trupul și Sângele lui Hristos, ne facem părtași tuturor bunurilor și darurilor de mai sus.

Cu siguranță că cel mai însemnat folos pe care omul îl primește în timpul Dumnezeieștii Liturghii este că primește Trupul și Sângele lui Hristos și se unește cu El în chip real, se face în mod existențial